

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendő.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szögig
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet em
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Egy el nem mondott beszéd.

*Kedves polgártársak!
Székely testvéreim!*

Megnehezültek az idők felettünk. Borus fellegek tornyosultak alkotmányos szabadságunk égboltozatára, sőt már le is csapott a villám; szétszaggatással fenyegetvén meg az ezer éves magyar haza jogbiztonságát.

Sorompóba állottak nemzetünk legjobbjai. Forró, izzó hangulat lávája és az elkeseredés mélységes tengere járja át országszerte az igaz hazafi lelkeket.

Nem a török, nem a tatár, nem a muszka pusztítja az ezeréves hazát, hanem saját fiai és — ez a legnagyobb gyalázat...

Az ezeréves haza, mindnyájunk legforróbban szeretett édes anyja, mostoha fiuk kegyellen kezébe jutott. Ezek kinozzák, ütök, verik és sáros lábbal tiporják azt az édes anyát, ki mindannyiunknak életet adott s melynek vére annyszor megszentelt földje ápol és eltakar.

Van-e szív, mely ne sajogna? Van-e hazafi, ki ezt a vérforraló látványt télen elnézni tudná!?

Mi, székelyek, itt a keleti határszélen, távol az ország szívéből, beékelve a minden pillanatban elnyeléssel fenyegető nemzetiségi tengerbe, sokkal inkább érezzük a haza veszedelmét.

Napról-napra látjuk testvéreink kivándorlását. Százával hagyják el hazánkat a munkabíró, dolgos kezek, mert nincs kereset. A közterhek súlya alatt nyögő polgárság vándoruttra kél, mert nem találja honját a szülő hazában s mert megundorodott a hatalmi tultengés becstelen zsarnokságaitól.

Kétségbe-ejtő az állapot minden oldalról és nincs vezetőké, mely kiragadjon bennünket a biztos halálból. Alig akad nyugvópont.

E helyett saját hazánkfiai, a magyar föld szülöttei nyomnak, pusztítják szentséges törvényeinket; ölé méreggel töltik el éltetadó, föntartó jogforrásainkat. Mintha a becsület, a hazafiság ellen folya rettenetesen irtó háború.

Ujra kell születés ez az ország! Uj elemeket kell bevinni a nemzet vezető seregébe, mert a jelenlegi fertőzött állapot tűrhetetlen.

Történelmi idöket élünk. Az új Magyarország megteremtése előtt állunk. Most van a tizenkettedik óra, melyet a korhadt rendszer halálcselegünkön kopogtat.

Azonban egyedül tőlünk függ, hogy gyáván, elernyedten átengedjük-e magunkat; tétlenséggel nézzük-e azt, hogy gonosz kezek kivégezzék alkotmányos jogainkat s velük a magyar nemzetet; avagy összetömrölve, szorosan egymás mellé állva, vállainkat neki vessük a csalfa fénysugárral övezett, de valójában önmagát kiélt rendszernek s azt

utolsó erőnk megfeszítésével is ledöntjük...

Itt most egy élet-halál küzdelemről van szó. A jog, a törvény és igazság harcol a jogtalansággal, törvénytlenességgel és igazságtalansággal szemben.

Az igazság a nemzet, a milliók részén van, a melynek a szövetkezett ellenzék becsületes győzelemmel diadalra vitt népképviselői a zászlósai. Ők harcolnak értünk és türik a méltatlan rágalmak, a gyalázatos üldözések egész sorozatát a nemzetért. Ez eszme szolgálatában áll derék képviselőnk: Dr Válcstik Ferenc is, ami bizalmunk letéteményese.

A másik oldal az erőszakot, törvénytlenességet és az igazságtalanságot képviseli. Ez felel meg az ő érdekeinek. Így tudják föntartani hatalmukat, mely a nemzet népképviselői ellen szuronyos csendőrt, gépfegyveres hadosztályt, katonát és rendőrt állít. Golyószóró gépet vezényelt ez a hatalom az ország háza elé. Olyan ujmódi öldöklő szerszámot, mely percenkint 350-et lö és lövése 2600 lépésnyire is feltétlenül halálos.

Ez igazolja, hogy élet-halálra megy a nemzet jogaiért folytatott harc. De nemcsak ez, hanem az is kétségtelen bizonyíték, hogy egyik népképviselőnk: Kovács Gyula, vérevel pecsételte meg a hazafiúi szent küzdelmet az ország házában...

Magunkról beszélni nem szeretek. A mi csekély tehetségünkől kitelhetőt e város és vármegye közönségének becsületes szolgálatában a mint eddig megtenni törekedtünk, úgy jövőre sem fog vissza riaszthatni attól a hatalom összes cselédsége és fogdmegje sem. A mint eddig meghoztuk anyagi és erőbeli áldozatainkat a haza szentséges oltárára, ezután is meghozzuk jutalom, kitüntetés várása nélkül. Hiszen a hazafias küzdelem jutalmát az aradi Golgota fogja örök idökon át hirdetni...

Azonban a hatalommal eredményesen szembe állani, a nép jogaiért, törvényes, igazságos kezeléséért állandóan — ugyszólva — egymagunkban küzdeni azok ellen, kik bennünket széttagoltan minden lépésnél megfojtással fenyegetnek: pártszervezet, tömör egészlet képező, kitarló hadsereg nélkül, hasonló a szélmalomharchoz. Ez csak úgy tekinthető, mint a bibliai parittyás fiu és a felfegyverzett Góliáth esete. A mi szerény parittyánk egyedül az író toll. Velünk s különösen velem szemben pedig a hatalom egész ereje és a lelkiismeretlenség végtelen sorozata áll.

S dacára ennek, mégis harcoltam, harcolok, mert bízom Isten után polgártársaim hazafias, becsületes érzésében és hiszem, hogy a jog, törvény és igazság előbb-utóbb győzni fog.

Szinte fölöslegesnek tartom hangsúlyozni, hogy nem magamért és vagyoni előnyökért küzdök. Hiszen a va-

gyont, jólétet, kényelmet, nem az ellenzék oldala mellett állóknak osztogatják. Ilyesmikről csak a hatalom szolgálatába szegődött, önérték nélkül való munkások beszélhetnének. De ezek jólétükről hallgatnak. Annál inkább szidják, üldözik a nép érdekeiért harcoló hazafiakat.

Arra kérem tehát székely testvéreimet, polgártársaimat, tartsunk össze. Alakítsunk egy erős, szétszakíthatatlan pártszervezetet és annak keretében vállalt erővel támogassuk a hazáért becsületesen küzdőket. Ezzel önmagunkat és övéinket támogatjuk. Egyenként, külön-külön megtörhet a hatalom, de ha összetartunk, egy célért küzdünk, a pokol kapui sem vehetnek erőt rajtunk.

Éljen a haza és e város polgársága! Éljen a szövetkezett ellenzék vezérkara és minden becsületesen küzdő harcosa!
Betegh Pál.

Szegénységi — bizonyítvány.

Gróf Tisza István legutóbbi mosakodó beszédében elmondotta, hogy ő már harminc évvel ezelőtt is felajánlotta magát arra, hogy letiporja az ellenzék küzdelmét. Bárá Bánffy Dezső ezt az ajánlkozást hürül vitte Tisza Kálmánnak, aki kezét összekulcsolva így könyörgött a körülötte álló szabadelvű csoportnak:

— Ha az én emlékemet becsületben akarjátok megőrizni, akkor ennek az örültnek vezetőszeretpet ne adjatok.

Ime, így jellemezte gróf Tisza Istvánt a saját atyja harminc évvel ezelőtt. És harminc év után Tisza István teljes mértékben rászolgált erre a jellemzésre.

Népgyűlés — Székelyudvarhelyt.

Fáklyásmenet a képviselő tiszteletére.

Megmozdult az ország. Talpra állott a székely anyaváros polgársága is. E hó 16-án nagyszabású népgyűlést tartott Székelyudvarhelyt. A „Budapest“-szálló színházterme zsufolásig telt közönséggel. Forró, izzó hangulat töltötte el a lelkeket. Együtt volt a jövő Magyarországnépe: a polgárság és munkásság. Egyértelműen fenséges, méltósággal nyilatkozott meg az értelem és érzelm minden vonalon.

A népgyűlés kevéssel 3 óra után kezdődött. Gáspár Balázs nyug. középiskolai tanár, a függetlenségi és 48-as párt elnöke nyitotta meg tartalmas, lelkes beszéddel.

Dr Válcstik Ferenc, vármegyénk egyetlen függetlenségi és 48-as országgyűlési képviselője állott a szónoki asztal mellé. Olyan meggyőző, erőteljes, magas színvonalu beszédet mondott, amilyent eddig még ő tőle sem hallottunk. Szívöböl szólott és szívekhez talált. Mutatta ezt a folyton jelentkező helyeslés, szünni nem akaró taps és éljenzés.

A háromnegyed órás beszéd élénk visszhangra talált s a polgárságnak hozzá való meleg ragaszkodását, még erősebbé tette.

Dr. Lányi Imre ügyvéd volt a harmadik szónok. Gyújtó lelkesedéssel beszélt és állításait tételes törvényeinkkel támogatta. Folytonos figyelem és nagy lelkesedés, közben tapsvihar igazolta, hogy a lelkes hazafit megértette s eszméit helyeseknek tartja a népgyűlés. Dr. Gyarmathy Dezső földbirtokos Székelyudvarhely város volt polgármestere és a székelykereszturi kerületnek országgyűlési képviselője, a történelem aktuálissá vált lapjait forgatta meg a népgyűlés hatalmas lelkesedése mellett. Beszéde alatt többször felugrott ama forró kívánság: „*Éljen a köztársaság!*” Ő terjesztette elő a következő, általános helyesléssel fogadott határozati javaslatot:

„Kimondja a népgyűlés, hogy rendíthetetlen bizalommal és ragaszkodással viseltetik az egyesült ellenzéki pártok iránt s törekvéseikben, erős harcukban *minden testi és szellemi erejével* támogatja s küzdelmükben *végig elszánásig* menő áldozatkészséggel résztvenni kíván.

Mély megbotránkozással és hazafias fájdalommal látja, hogy akadtak ennek a sokat szenvedett szerencsétlen országnak oly fiai, kik fel merték emelni szentségtörő kezüket a magyar alkotmány egyik legerősebb védbástyája: a házszabályok ellen.

Akadtak olyanok, kik a nemzet egyetemét képviselő országgyűlésből a nép választottait, minden törvényt és jogot lábbal taposva, erőszakkal kihurcoltatták csak azért, hogy megadhassák mindazt, mit a nemzetől követelnek, de ne érvényesülhessenek még a legminimálisabb mértékben sem a nemzet jogos aspirációi.

Ily körülmények láttára, a pártkülönbség nélkül egybegyűlt polgárság a jogrend megsértett uralmának helyreállítását, az in integrum restitutiot követeli s az 1912. év június 4-ike óta hozott összes házhatározatokat érvénytelennek, semmisnek és minden kötelező erő nélkülieknek jelenti ki.

Hasonló eseteknek a jövőben való megelőzése céljából, hogy legyen a parlamentnek elegendő ereje minden hasonló kísérlettel szembeállani, követeli az általános, egyenlő és titkos választói jognak törvénybe iktatását.

Bizalommal viseltetik képviselője: Dr. Valentsik Ferenc működése iránt s kimondja, hogy bizalma- és ragaszkodásáról az ellenzéki pártok vezéreit sürgőnyileg biztosítja.

Hatalmas éljenzés, helyeslés zúgott végig a közönség soraiban és kísérte az elnök határozatot kimondó szavait.

Ugyancsak Dr. Gyarmathy indítványára kimondotta a közgyűlés, hogy *Justh Gyula, Kossuth Ferenc, Apponyi Albert gróf, Zichy Aladár gróf, Károlyi Mihály gróf és Egry Béla* pártvezéreket táviratilag üdvözlí s a további kitartó küzdelemre felkéri.

Végül *Berkovits Izsák*, a szociáldemokrata-párt kolozsvári titkára beszélt igen talpraesett módon. Minden szava egyszerű, a népnek egyenesen a vérebe futó volt. Elmondotta, hogy pártja ma jutott szóhoz Székelyudvarhelyt. Az idők jele, az eszmék érlelődése és kibontakozása, hogy ilyesmi megtörténhetett. Egy hatalmas ökölcsapás érte Magyarországot népet és ezzel kellett Tisza brigantinak felébresztenie, öntudatra keltenie a nemzetet, hogy talpra álljon, testvéries kezét fogjon az egyetlen helyes, célra vezető ponton, mely az ország közállapotait még rendezheti s ez az általános, egyenlő titkos választói jog törvénybe iktatása. A már elfogadott határozati javaslathoz pótlólag indítványozza:

„Mondja ki a népgyűlés, hogy a törvénytelen eszközökkel keresztül erőszakolt véderőtörvényt nem tekinti törvénynek és ennek végrehajtását megtagadja. Ezen határozat értelmében felhívja a népgyűlés mindazon tényezőket, akik ezen törvény végrehajtásában résztvennének, hogy a népgyűlés határozata értelmében közreműködésüket tagadják meg. — Kötelességévé teszi a népgyűlés a vármegye törvényhatósági bizottsá-

gának, hogy a népgyűlés határozata értelmében a véderőtörvények végrehajtását megakadályozza.”

Ezt az indítványt a népgyűlés lelkesült éljenzéssel és tapsviharral fogadta el s azt magáévá tette.

Utóljára, befejezésül a jelenlevő munkástársaihoz fordult, hogy kitartásra és a polgársággal való együttes harcra buzdítsa.

Ekkor a rendőrség részeről jelentett: *Ferenczy Béla* alkapitány közvelen a szónokokhoz lépett és feltartóztatta beszédében. Iszonyu kavargás támadt az amugyis izzó tömegben. Valóságos harcra készen állott. Erős szitkok repültek a tulbuzgó alkapitány felé, ki talán azt hitte hirtelenében, hogy Tisza Pista grófot neki kell megmentenie a nép esetleges háborgásától itt, Székelyudvarhelyt, hol a mungók „négy ballábu betyár“-a, csak koresivadékokban mutatkozik.

Szerencsére az alkapitány ur hirtelen fellobbanó haragja gyorsan lealudt. A tartósabb zavarkeltés nem sikerült s a szónok pár perces szünet után folytatta beszédét és így a legnagyobb rend- és csendben ért véget a népgyűlés, melyet aztán *Gáspár Balázs* elnök néhány tüzes, lelkesítő szóval be-rekesztett, felhíván az este Dr. Valentsik képviselő tiszteletére tartandó fátyásmenetre a közönség figyelmét.

Este 8 órakor Kónya Jancsi zenekarának Rákóczi-indulója és lelkes éljenzések között, a város minden épkézláb embere, nője az utcán termelt. A város legszebb része, a Kossuth Lajos utca megtelt közönséggel. Jött a hatalmas fátyásmenet. A zene elhallgatása után Dr. *Borosnyay Pál* ügyvéd tartott beszédet a polgárság nevében. Lelkes szavakban ecsetelte Dr. *Valentsik* Ferenc hazafias magatartását, kitartó, törhetetlen harcokésztségét, melyet a nemzeti küzdelemben elismerésre méltó bátorsággal beigazolt. Szeretettel üdvözölte a város közönsége részeről, hol pártkülönbség nélkül osztatlan bizalom van és arra kéri, hogy a kezébe vett, fennen lobogtatott nemzeti trikoltort jövőre is erős kézzel tartsa s törvényes jogainban védelmezve, igyekezzék azt a dicsőség legmagasabb fokára eljuttatni.

Dr. Valentsik képviselő jóleső örömmel fogadta polgártársai, szülő városa közönségének megható közvetlenséggel nyilvánuló kitüntető bizalmát és szeretetét. Erőteltjes szavakban jellemezte az országházában történt gyalázatos merényletet, mely a magyar alkotmány legszentebbjét: a házszabályokat félrerugva, teljes erőszakkal lerombolta a törvénytisztlet szentegyházát. Tisza és a munkapárt viselkedésének elítélésére nem lehet elég erős kifejezést találni a nemzetek szótáraiban. Összetartásra, testvéries egyetértésre biztatja polgártársait abban az óriási küzdelemben, melynek végét belátni e pillanatban még nem lehet. Annyi azonban tény, hogy az egyesült ellenzék élet-halálra elszánt harcát addig el nem hagyja, míg a törvényes állapotot vissza nem állította. Ő bizik a nemzet erejében és hiszi a teljes siker bekövetkeztét. A kibontott zászlót összegöngyölíteni nem fogja; életének legszentebb célja, hogy azt egész erejéből diadalhoz segítse.

A menet hatalmas éljenzése, a sok ezer emberből álló tömeg tüntető lelkesedése kísérte és követte a képviselő nagyszabású beszédét. Majd a Kossuth-nóta és a zenekar játéka mellett a Batthyány-térre vonultak s onnan rend- és csendbe szétoszlott a közönség.

Vajjon az ország háborgása, a kitartó és elszánt nemzeti küzdelem megnyilatkozása észhez téríti-e a tévelygő, gerinctelen, csak lefelé erőszakoskodó és felfelé hétrét hajló mungó törzsfőnököket? Vajjon a delirumból kijózanítja-e a nemzeti erőteljes tiltakozás a koronát informáló farizeusokat? Vajjon az alkotmányos királyt lesz-e, aki felvilágosítja,

hogy a munkapárti pártihatózat nem törvény és ma már a milliók szemét a gonosz tanácsadók hiába akarják bekötni?! Vajjon ezekről a felesküdt, hűséget fogadott tanácsosok miképp vélekednek Bécsben? A köztársaság eszméi mind mélyebb nyomokat szántanak a lelkekben. Nem nagyon tartózik a lehetetlenségek közé, hogy a hamu alatt lappangó parázs felszínre kerül. Hiszen a gyújtó anyagot épen arról a helyről szórják reá, a hol leginkább felnek tőle...

Székelyországtól

Fiuméig és vissza.

Irta: **Betegh Böske.**

VI.

A Frangepánok Magyarország történetében előkelő szerepet játszottak. Már III. Béla király idejéből, 1193-ban lett Frangepán Bertalan e család magyarországi ágának őse, mikor Modrus-Fiume vármegyét kapta királyi adományul. A fényes történelmi multu család utolsó sarjadéka Frangepán Ferenc volt, aki felségsértés miatt lefejeztetett.

A Frangepán-vár (melynek neve Modrus-vár volt és először 1185-ben fordul elő az oklevelekben) kapuját vezetők ezer évesnek mondták és azt megbámulva, egy szintén annyi idős katona-börtönbe jutottunk. Kor-mötétség vett körül és csak a közbe-közbe felgyújtott papirostekercsek világa adott némi világosságot a folyosószerű, nedves pokoltornácában. A víz csak úgy csöpögött ránk a mennyezetről, melyen rácsajtó van, hol egy ember beférhet. Itt dobták le áldozataikat a földalatti sötét oduba s hagyták éhen, szomjan elpusztulni a régi igazságszolgáltatás vadállatai. Ha az idekerült szerencsétlen embertársunk szabadulásra gondolt, a kegyetlen brutálítás ezt is lehetővé tette, de újabb kegyetlenséggel. Iszonyu mélységben egy ötszáz méter hosszú alaguton a Fiumara folyó partjára kijuthatott volna, ha ugyan a halálugrással nyomorult életét előbb be nem fejezhette.

Innen aztán keskeny, meredek lépcsőkön a kilátó-toronyba másztunk. Az erkélyszerű tetőzetten körül állottunk és felséges kép tárult élénk. Az idő kedvezett s így alkalmunk volt gyönyörködni a vidék szépségeiben. Innen láttuk a nagy kiterjedésű fiumei papirgyárat is a zöldes-színű, zuhogó Fiumara folyó partján.

Vissza jövet a bástya őrhelyét is megnéztük. Itt ezeréves ágyut mutatott vezetők. A vár vízszükségletét, miután kut nem volt, esővizből fedezték. Megtekintettük, futólagosan a Frangepán-kápolnát, mely előtt egy oszlopra szálló sas csőrében kardot tart; ez a marengói csata emléke.

Fiumében megbámultuk a házak lapos fedelű voltát, a melyen virágos kert van. Különben mindenütt virág és virág látható. Egy pár fillérért a legszebb rózsát lehet kapni. Ez pótolja ott a szabad, külön udvart, mert egy-egy háznak igen sok gazdája van.

Tersattoból az 504 lépcsős régi uton kocogtunk le. Közbe-közbe a koldusok serege tette változatossá ezt a fáradságos, de azért érdekes lábgyakorlatot.

Ebéd után Cirkvenicába hajókáztunk. Elfeledve, sőt nem is érezve a fáradságokat, lelkesedéssel szálltunk a tengerre. Mert itt mindnyájunkat még most is a tenger érdekelt legjobban. És székely becsületünkre legyen mondva, szerencsére egyikünk sem kapott tengeri betegséget. Pedig Cirkvenicába két óráig mentünk és ugyanannyi ideig jöttünk is vissza hajón.

Hát bizony Cirkvenica nem olyan fényes, mint az előző napon látott Abbázia, de legalább magyar. Itt megértették szavunkat és mi is az övéket s ez igen jól esett. Sok szép emléktárgyat vásároltunk. Majd a tengerparton kavicsokat szedegetve, kíváncsiskodva

kóstolgattuk a tenger sós vizét. Oly kedves, kellemes időtöltés volt ez nekünk, hogy alig tudunk megválni tőle. Az uzsonnakávét is szívesen elengedtük volna, ee hát más volt az erélyes vezetői rendelet.

A szálloda tetején jóízűen elfogyasztván, uzsonnánkat, így is sietnünk kellett, hogy az épen visszaindulásra kész hajóról le ne maradjunk.

Fiuméba érkezve, bevásároltuk az utra-
való fűgét, narancsot és egyéb déli gyümölcsöket. Majd vacsora után a korzón töltöttük az időt. Este 10 óra 23 perckor bucsút véve a tengertől, vonatra ültünk s egész éjjel utazva, reggel Zágrábban kávéztunk és Nagykanizsán voltunk ebédkor. A várost meg nézve, utunk ezután a Balaton, az igazi magyar tenger partján vezetett végig. Gyönyörű látványt nyújtott a tó háborgása és a vidék szépsége. A velencei tó is nagyon lekötötte figyelmünket.

Este féltizkor Kelenföldön voltunk. A szél majd elfújt bennünket. A vonatról lekéstünk és az éjszakát az állomáson töltöttük a váróteremben. Reggel aztán személyvonaton kocogtunk hazafelé és estére érkezünk Segesvárra. Innen, az esőzés miatt megakadva a vasuti közlekedés csak másnap, május 28-án reggel jöhettünk haza Székelyudvarhelyre.

Azért a sok tanulság- és élvezetért, melyben ez igen érdekes utazás alatt részünk volt, hálás köszönetet mondok úgy a magam, mint a társaság nevében is a polgári leányiskola vezetőségének, ugyszintén Killyéni Endre hosszufalusi polg. isk. igazgató urnak, ki valóban lelke, valóságos édes atyja volt az egész társaságnak.

Vajha a megkezdett helyes irányu tanulmányuti kirándulások állandósulnának! Ez minden körben meleg ohajtást képez.

Megalakult a függetlenségi pártkör.

Egyelőre nem Székelyudvarhelyt, de azért Udvarhelyvármegyében és pedig Székelykeresztúron alakult meg a függetlenségi kör.

Mielőtt a székely anyaváros polgársága vasárnap tiltakozó népgyűlésére összejeött volna, Székelykeresztúrott székely testvéri ölekezés, messzekiható komoly szövetség történt. Megalakították a „Függetlenségi kör“-t.

Délelőtt 11 órakor Papp Mózes, a székelykeresztúri unitárius gimnázium lánglelkű vérbeli függetlenségi igazgató-tanára nyitotta meg az alakuló közgyűlést. Reá mutatott a mostani kétségbeesítő közéleti viszonyokra és tömörülésre hívta fel a hazafias polgárságot.

A közgyűlés egyértelműleg kimondotta a függetlenségi pártkör megalakulását, elfogadta az alapszabályokat és megválasztotta a tisztviselői kart, valamint 48 tagból álló végrehajtó bizottságát, mely utóbbi az egész választókerület községei polgárságának színejavát felöleli és magához vonzani hivatott.

A függetlenségi kör elnöke: *Papp Mózes*; alelnökök: *Lőrinczy István* unitárius esperes, *Orbán János* plebános, *Nagy Lajos* ref. lelkes és *Bálinth Dániel* tekintélyes iparos polgár; titkár: *Szentmártoni Kálmán* gimn. tanár; jegyzők: *Benedek Mihály* igazg. tanító és *Dobay Ferenc* kántor-tanító; pénztárnok: *Borbáth Zoltán* takarékpénztári pénztárnok; jogtanácsos: *Dr. Elekes Dénes* ügyvéd; háznagy: *Lőrinczy Mózes* birtokos.

Az alapszabályok beható világtájában résztvettek: *Papp M.*, *Dr. Elekes Dénes*, *Lőrinczy esperes*, *Orbán plebános*, *Bálinth Dániel*, *Dr. Elekes Domokos*, *Borbáth Zoltán* és még többen.

Megbízta az elnökséget, hogy az alapszabályokat a jogtanácsossal jóváhagyás vé-

gett a belügyminisztériumhoz terjessze fel. A tisztviselői kar és a végrehajtó bizottság pedig arra kapott megbízást, hogy a vidéken minél szélesebb körben a szervezkedést azonnal kezdje meg.

Ugy értesülünk, hogy az új pártkör tervbe vette volt a székelyudvarhelyi népgyűlésen nagyobb számú küldöttséggel való képviseltetését. Azonban az alakuló közgyűlés eltartott délután félkettőig s e miatt a hazafias szép terv véghez vihető már nem volt.

Részünkről is csak sajnálni tudjuk, hogy székelykeresztúri székely testvéreinket impozáns gyűlésünkön ezuttal nem üdvözölhettük. De él bennünk a remény, hogy Székelyudvarhely város polgársága végre-válahára szintén erős sarakban tömörül, ténylegesen is megalakítja most már a szövetséget ellenzék égetően szükséges pártját és a vármegye székhelyén a központi vezérletet felvéve, a periferiákkal is gyakrabban találkozhátunk. Erre szözlítjük fel különben az illetékeseket mai számunk első helyén és a fontos kérdéssel még foglalkozni fogunk; noha a komoly, rendszeres pártalakulást immár évek óta sürgetjük, — sajnos — eddig nagyobb eredmény nélkül.

Egy táborba kell bevonni a város és vármegye hazafias elemeit. Nekünk össze kell tartanunk. A hatalom korbácsütéseitől az egyesek már eléggé megszűntek. Ha mindnyáján egyért és egy mindnyájáért becsülettel harcolunk, alább száll a különben tulzásba vitt hatalmi hóbort. A haza mindnyájunké, azért mindannyian együtt kell küzdjünk, ha életképesség van bennünk...

Üdvözlő táviratok.

A vasárnap Székelyudvarhelyt megtartott nagyszabású népgyűlés határozatából, a szövetséget ellenzék vezérferfiához, a következő üdvözlő táviratokat küldötték el Székelyudvarhely város polgárságának június 16-iki népgyűlése nevében:

Nagyméltóságú Justh Gyula urnak Budapest. Országunk rombadöntött alkotmányának helyreállításáért folyó rendíthetetlen küzdelmében lelkesülten üdvözlő és kitartó támogatásáról biztosítja Székelyudvarhely város polgárságának június 16-iki népgyűlése.

Nagyméltóságú Kossuth Ferenc urnak Bad-Nauheim. Rombadöntött alkotmányunk helyreállításához mély ragaszkodással hazavárjuk és Istentől erőt, egészséget kívánunk.

Nagyméltóságú Gróf Apponyi Albert urnak Budapest. Rombadöntött alkotmányunk helyreállításáért lánglelkű szavaival együttérzünk és minden küzdelemre készen állunk.

Nagyméltóságú Gróf Zichy Aladár urnak Budapest. Az alkotmány helyreállításáért küzdő ellenzék vezérei között lelkes örömmel üdvözljük és együttérző ragaszkodásunkról biztosítjuk.

Méltóságos Gróf Károlyi Mihály urnak Budapest. Az ellenzék küzdelmében példát mutató lelkes erélyét rajongással csodáljuk és a lelkes példa szerint mi is kitartunk.

Nagyságos Egry Béla orsz. gyűl. képviselő urnak Budapest. Az ellenzék küzdelmében való rendíthetetlen kitartásáért meleg szívvel üdvözlő s hűséges támogatásáról biztosítja Székelyudvarhely város polgárságának június 16-iki népgyűlése.

HIREK.

— A munkapárti gyűlés Budapesten, a Dunaparti palotában, a Tisza által rendszeresített erőszak jegyében, kedden ismét megkezdődött. Az ellenzéki képviselőket az országház tájékára sem engedték. Még több katonaságot, csendőrséget és rendőrséget állított ki a geszti Cézár maga mellé. Igazán

fehőborító ez az erőszak. Lukács miniszterelnök királyi kéziratot vett elő, a mely a mostani ülésszakot berekeszti és az újat megnyitja. Tisza és Lukács csakis nagy detektiv kísérettel mertek távozni a Házból. Tiszát Görgei Arthur, a világosi fegyverletéssel szomorú alakja üdvözölte. Ez egészen stilszerű. „Zsák a foltját megtalálja” — mondja a székely...

— **Megmozdult a vármegye!** Csoda történt. Életre kelt Udvarhelyvármegye hazafias székelysége. A vasárnapi hatalmas népgyűlést e hó 23-án Székelykeresztúron az egész járásra kiterjedő tiltakozó népgyűlés fogja követni. A most alakult Függetlenségi Kör lépett akcióba és a népgyűlésre a küzdő ellenzék képviselőit is meghívta. A nagyszabású népgyűlésre a járás összes községeiből bevonul a hazafias, lelkes székelység. Mozgalom van az oklándi, oláhfalvi és az udvarhely-vidéki választókerületek fellépésének szervezésére is.

— **Székely fiuknak ipari és kereskedői pályákra** inasokul való felvétele Udvarhelyvármegyében szeptember hónapban lesz. 1-én Parajdon a főszolgabírósnál, 3-án Székelyudvarhelyt a vármegyeházánál és 4-én Székelykeresztúron a főszolgabírósnál.

— **Olcsó Jókai.** A páratlanul olcsó gyűjteménynek most jelent meg júniusi sorozata. 61. Anekdotakönyv II. Kacagató anekdoták, megannyi dokumentuma a közelmúlt társadalmi életnek. 62. Életképek. Társadalmi osztályok, egyéni jellemek élesemű megfigyelései. 63. Házasság éhségből. Házasság gyűlölethől. Különböző emberek fantasztikus történetei. 64—66. A fekete vér. Regény az abszolutizmus idejéből, arisztokrácia és művészlág számos érdekes alakjának rajzával. 67—70. A Damokoszok. A székely nemzet aranykönyvébe való regényes történeti adatok Rákóczi György korából. Az Olcsó Jókai egy-egy száma 40 fillérért minden könyvesboltban kapható.

— **Az összes kereskedések** már e hó 23-ától kezdve, július és augusztus hónapokban egész vasárnap zárva lesznek Székelyudvarhelyt. A n. é. közönséget e helyen értesítik erről a székelyudvarhelyi kereskedők.

Méhészet.

Udvarhelyvármegyei Méhészegyesület Elnökségétől.

Szám 160—1912.

MEGHÍVÓ.

Az udvarhelyvármegyei Méhészegyesület 1912. évi közgyűlésének határozata értelmében ez idei vándorgyűlést f. évi június hó 29-ikén d. e. fél 10 órától kezdve Szentkeresztbányán az elemi népiskola termében tartja meg, melyre az egyesület összes tagjait, valamint a méhészet iránt érdeklődőket tisztelettel meghívja az elnökség.

Tárgysorozat:

A gyűlés megkezdése előtt a méhtelegen gyakorlati munkával összekötött szemléltető előadást tart Derzsi Samu alelnök.

Méhészet körébe vágó gépek helyes alkalmazását bemutatja Gál Imre egyll. titkár.

A gyűlésen:

1. A gyűlést megnyitja ünnepélyesen Lányi Imre elnök.

2. Előterjesztések a kolozsvári méhészeti kongresszus és kiállításra vonatkozólag.

3. Milyen eljárásokat kövessen a méhészt a rendellenes időjárásban, hogy méhállományát megtarthassa s a téli élelmet biztosíthassa. Előadja Demeter Miklós tanító.

4. Népies méhészet, előadja Balázs János tanító.

5. Indítványok (gyűlés előtt 4 nappal az elnökséghez benyújtandók).

6. A gyűlés bezárása. Himnusz.

Gyűlés után a fürdő és banya meglekintése. Ebéd.

3521—912 tkvi. sz.

Hirdetmény.

Hszpéter község telekkönyve birtokszabályozás következtében átalakított és ezzel egyidejűleg azoknak az ingatlanokra nézve melyekre az 1886. évi XXIX. t.-c. és az 1889. évi XXXVIII. t.-c. 1891. évi XVI. t.-c. cikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik az 1892. évi: XXIX. t.-c. cikkben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosított.

ez azzal a felhívással tétetik közzé

1. hogy mindazok kik az 1886: XXIX. t.-c. 15 és 17 §-ai alapján ideértve e §-oknak az 1889: XXXVIII. t.-c. 5 és 6 §-aiban foglalt kiemegésítéseit is — valamint az 1889 XXXVIII. törvénycikk 7 §-a és az 1891 XVI. törvénycikk 15 § b) pontja alapján eszközölt bejegyzések vagy a 1886: XXIX. törvény cikk 22 §-a alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják e végből törlési kereseteket hat hónap alatt vagyis 1912. évi december hó 15. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert az ezen meg nem hosszabítható záros határidő eltelté után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett hátrányára nem szolgálhat

2. hogy mindazok, akik az 1886 XXIX. t.-c. 16 és 18 §-ainak eseteiben ideértve az alábbi §-nak az 1889: XXXVIII t.-c. 5 és 6 §-aiban foglalt kiegészítéseit is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt vagyis 1912 évi december hó 15 napjáig bezáró-

lag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, met ezen meg nem hosszabítható záros határidő eltelté után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog,

3. hogy mindazok akik a telekkönyv átalakítása tárgyában tett intézkedések által nem különböznek azok, akik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az 1892: XXIX t.-c. szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogait bármily irányban sértve vélik — ideértve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889 XXXVIII t.-c. 16 §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják — e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt vagyis 1912 évi december hó 15 napjáig bezárólag nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabítható záros határidő eltelte után az átalakításkor közbejött éves bevezetésből származó bármilyen igényeket jó hiszemű 3. ik szem. irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseket pedig csak a törvény rendes útján és csak időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek akik a hitelesítő bizottságnak eredeti okiratokat adták át, hogy amennyibe azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik

A kir. járásbíróság telekkönyvi hatósága.

Okland, 1912 évi június 7-én.

KELEMEN s.k. kir. bíró

A kiadmány hitelül-

Wermescher t.lk. vezető.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

NIGRIN

a legjobb cipőkrém az egész világon

Az eddigi világhírű wiksnek vitriol nélküli gyártása is.

St. Fernolend Wien III. cs. és kir. udvari szállító

80 éves gyári tennállás

Védjegy: „Horgony“.

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótlek

egy régióknak bizonyított házi szer, mely már 60 év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult kőszvények, reumatizmus, oszlanál és meghűléseknek.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevételek ellenőrzésére legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel és a Rikter cégjegyzékével ellátott dobozba van csomagolva. Ár üvegekben K—30, K 1.40 és K 2.— és üvegekben minden gyógyszerboltban kapható. — Főraktár: Török Lőrincz gyógyszerésznél, Budapest. — Rikter gyógyszerháza az „Arany oroszlánhoz“, Prágában, Elisabethstrasse 1. neu.

Névjegyek, Meghívók, Eljegyzési és Esküvői valamint **gyászjelentések**

ugysintén mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői munkálatok izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnek

Betegek Pál

könyvnyomdát és könyvkötő-intézetben.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhely megye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2-szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emle Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len legjobb magyar gyártmányú díszlelvélpapírok. Ezeken kívül közönséges és finom, színes és virágos levélpapírok és borítékok, levél-kártyák, g. v. Képes levelezőlapok 20-féle helybeli felvétel. levélpapírosok stb. Nagy választék tájképes virágos, genre művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

NYOMTATVÁNYRAKTÁR**KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET****BETEGH PÁL****KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS**

Mindenféle színű, nagyságu, súly és minőségű irodai és író-

PAPIROSOK

vonalzott és sima levélpapírok, vonalzott és rovatos papírok, rajzpapírok, írógéppapírok, csomagoló és selyempapírok, másolópapírok, itató-papírok, szűrő-papírok, torta- és befőző-papírok, könyvkötő-papírok és papírkülönlegességek. Kártyapapírok.

Lemez-papírok minden súlyban. hangjegypapírok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminták, szépírási és rondírási minták. Olcsó legyező-falrajzok, klotetpapírok, szivarkahüvely, szivarka s névjegytárcák. Deklany-ésszivartárcák bőrből és fémből. Bortárcák, pénzes-országok, okmány és írománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélíró-tollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárak, dísz-tollszárak. Író-nok, fekete, színes és másoló-ironok, notes-ironok, csavarironok (crayonok), zsebironok, esavironbetétek, ironvédők, iron-hegyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fájelző kréták, színes kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztó, titbronz.

HEGEDÜ, hegedüvonó, hurok, hegedü-iskola, hegedü-alkatrézok. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. Hang-gelő-sipok és orgonák. Monogrammok fehérnemű és levélpapírrajzolásra. Rézi nyomda. Különféle bélyegzők, pecsétnyomok, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyák. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári áron.

Állandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szolgabíró-sági, végrehajtói, ügyvédi, lelkeszi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes „Magyar Könyvtár“. A székelyudvarhelyi középiskolákban és a városi és megyei elemi népiskolákban használatban levő összes tankönyvek raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), bárcá és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák, tolltokok, itató-deszkák, olaj-szfesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-csésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szönyegszögek, képesok stb.

Betegek Pál könyvnyomdát és könyvkötő-intézete Székelyudvarhely